

บทบรรณาธิการ

“การตั้งคำถาม” ถือเป็นทักษะสำคัญในการแสวงหาความรู้ การบ่มเพาะทักษะดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมองเห็นความเป็นไปของโลกด้วยมิติความคิดที่หลากหลาย คำถามพื้นฐานที่สัมพันธ์กับการมองเห็นโลกอย่างเป็นรูปธรรม (concrete) อาจใช้ผัสสะด้วยตามองดู เจียหูฟัง หรือใช้ผิวสัมผัสสัมผัสที่จะสามารถคิดวิเคราะห์ได้ แต่ กระนั้น คงไม่ซับซ้อนเท่ากับการตั้งคำถามด้วยความสงสัยในแง่มุมนามธรรม (abstract) ที่ต้องผนวกเอาประสบการณ์เข้ามาครุ่นคิด จนกระทั่งสามารถเชื่อมโยงหาข้อสรุปเพื่อเป็นคำอธิบายความสงสัยใคร่รู้

หาก “ความสงสัย-ใคร่รู้” เป็นสิ่งสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงโลกใบนี้ เช่นนั้นแล้ว การ “ตั้งคำถาม” จึงจำเป็นต้องเกิดขึ้นด้วยเหตุ เพราะต้องสนอง “ความอยากรู้” และ “ความไม่รู้” อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ทว่า การตั้งคำถามที่ดีนั้น จะเป็นหนทางไปสู่คำตอบที่สามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งเป็นแนวทางสรรค์สร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

วารสารวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 ฉบับนี้ เห็นความสำคัญของกระบวนการ “ตั้งคำถาม” เพื่อนำไปสู่ “สิ่งใหม่” อย่างไม่ไร้เดียงสา ทั้งนี้ เมื่อมีขบวนการ “ปัญหาข้อสงสัย” จึงเป็นที่มาของวาระแห่งการถกเถียงด้วยเหตุผล ซึ่งสะท้อนถึงสนามรบทางปัญญาที่ได้ชักชวนให้ผู้แสวงหาความรู้-ความจริงเข้ามีส่วนร่วมกับการต่อสู้ทางความคิดในครั้งนี้

บทความต่าง ๆ ที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เผยให้เห็น “ความสงสัย-ใคร่รู้” ซึ่งสะท้อนถึงวิธีการตั้งคำถามกับบริบททางสังคมที่มีพลวัต นอกจากนี้แล้ว ยังมีมุมมองด้านการพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน ซึ่งมีที่มาจากปัญหาใน

ชั้นเรียน กระทั่งนำไปสู่การตั้งคำถามที่ว่า จะทำอะไรให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพได้สูงสุด

บทความวิจัย เรื่อง ภายใต้ระบอบแห่งภาพลักษณ์และความกลัว: มายาคติเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องเพศในพื้นที่การศึกษาของประเทศไทย และบทบาทที่หล่นหายของโรงเรียนไทยในการเรียนรู้เรื่องเพศ ของ นรุตม์ ศุภวรรณะกุล และ อัครา เมธาสุข

คณะผู้เขียนตั้งคำถามและข้อสังเกตเกี่ยวกับ บทบาทของสถานศึกษาในฐานะพื้นที่การเรียนรู้ด้วยมุมมองของการบ่มเพาะมายาคติเรื่องเพศในมิติต่าง ๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกระบวนทัศน์เรื่องศีลธรรมอันดีในบริบทของสังคมไทย

งานวิจัยชิ้นนี้ กล่าวถึงมวลประสบการณ์ของครูและนักเรียนที่เกี่ยวกับเรื่องเพศในโรงเรียนไทย ทั้งนี้ คณะผู้เขียนใช้แนวคิดเรื่องระบอบแห่งภาพลักษณ์ (regime of images) และ วัฒนธรรมแห่งความกลัว (culture of fear) มาร่วมอธิบายมายาคติเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องเพศในโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนกลายเป็นพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยสำหรับการทำความเข้าใจเรื่องเพศ อีกทั้ง เหตุแห่งการปิดกั้นการเรียนรู้เรื่องเพศกลับกลายเป็นเรื่องของการรักษาภาพลักษณ์ของโรงเรียน

บทความวิจัยเรื่อง อุทยานเมืองเก่าพิจิตร พื้นที่แห่งความทรงจำ ของ วรพล ศิริชินวิจิตร ผู้เขียนมุ่งศึกษาผ่านคำถามที่เกี่ยวข้องกับวิธีการและกระบวนการของ “รัฐ” ในการนำเรื่องเล่ามาใช้เพื่อสื่อสารความทรงจำร่วมทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้กับคนในจังหวัดพิจิตร ทั้งนี้ ผู้เขียนใช้การวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับแนวคิดเรื่องพื้นที่แห่งความทรงจำ (sites of memory) ของปีแอร์ นอรา (Pierre Nora)

ผลการศึกษาของวรพล ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของประวัติศาสตร์เมืองพิจิตร ผ่านเรื่องเล่าของการสร้างเมืองพิจิตร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการสื่อสารความทรงจำร่วมผ่านการสร้างอนุสาวรีย์พ่อปู่พระยาโคตรบอง ขณะเดียวกัน ประเพณีประติษฐานต่าง ๆ ที่จัดโดยหน่วยงานวัฒนธรรม จังหวัดพิจิตร สะท้อนให้เห็นถึงการผลิตซ้ำการสร้างพื้นที่ ความทรงจำของผู้คนในจังหวัดผ่านข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างสำนึกร่วมทางชุมชนที่มีความเป็นมายาวนาน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้คนเกิดสำนึกทางประวัติศาสตร์ของตนเองร่วมกันผ่านพื้นที่ทางกายภาพ

บทความวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
เศรษฐศาสตร์โดยใช้การคิดเชิงออกแบบเป็นฐานร่วมกับการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อส่งเสริมทัศนด้านเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของ พรหมพิริยะ
ถ้อยคำ ผู้เขียนกล่าวถึงการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
เศรษฐศาสตร์โดยใช้การคิดเชิงออกแบบเป็นฐานร่วมกับการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ทั้งนี้ ผู้เขียนนำเสนอกระบวนการเป็น
7 ขั้นตอนตามลำดับ ได้แก่ 1) ขั้นสำรวจปัญหาผ่านกรณีศึกษา
(survey though case studies) 2) ขั้นทำความเข้าใจปัญหา
(empathize) 3) ขั้นตีความปัญหาและระบุความต้องการ (define)
4) ขั้นระดมความคิด (brainstorm) 5) ขั้นสร้างตัวแบบ (prototype)
6) ขั้นทดลองใช้จริง (test) และ 7) ขั้นประมวลความรู้ (conclusion)
อย่างไรก็ดี ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พบว่า คะแนนเฉลี่ย
ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดี

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกท่านที่
ส่งบทความเข้ามาเผยแพร่ในวารสารวิทยาการเรียนรู้และ
ศึกษาศาสตร์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566)
ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาพิจารณา
ประเมินผลงานทางวิชาการและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการ
ปรับปรุงบทความให้มีความสมบูรณ์และทันสมัย ถูกต้องตามหลัก
วิชาการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไอยเรศ บัญญัติ
บรรณาธิการ